

«Des de sempre i per sempre, tot flueix». Notes d'una lectura de *Fourmillante*

LLIBRES / POESIA / 15 GENER, 2019

Als qui no pronunciem francès el títol ens obliga a la imprudència d'intentar una nasal. No sabem quins nous fonemes ha fet aparèixer entre nosaltres Miquel Àngel Llauger amb *Fourmillante* (Edicions 62, 2018; Premi de Poesia Sant Cugat a la Memòria de Gabriel Ferrater), però sabem, només obrir el llibre, que ho ha fet en homenatge a Baudelaire. En homenatge, no seguint-lo. La ciutat que apareix a la novel·la no diríeu que és una megalòpoli que formigueja de gernacions, sinó una ciutat mitjana-gran, proporcional, apamada, on qui surti a passejar segur que hi troba un conegut. I després, l'autor posa una cara ben distinta a la de Baudelaire respecte a aquest entorn urbà: la bonhomia de Llauger no la trobem en aquell poeta esquerp que s'emmurriava de veure set vells massa pobres o una dona massa alegre. D'altra banda, la ciutat de Llauger tampoc no és un ideal que embafa «de bones gents plegades», no s'hi dissimulen els abusos, la violència, la misèria ni, sense anar més lluny, les poques ganes de treballar en una mala feina, però tot ho embolcalla una mena de núvol que ho torna suportable i serè: una empatia que s'estén fins i tot sobre els personatges més antipàtics. Flota la sensació que el món millora. El banquer, el capellà pèrfid o el president semblen espècies que s'extingeixen, si els comparem amb la vivacitat generosa i complexa del Mohab o la Sara Yoli. El president Cerdà, per exemple, «mata extraterrestres amb la tàblet», i això, deixat aquí, és terrorífic perquè és etern, un poder vulgar, buit i tancat en si mateix, la ximpleria invencible; ara bé, al final del poema descobrim que el president veu manifestants en els extraterrestres, i ens reconforta que aquest banal encorbatat sigui l'enemic de sempre que ens mata amb la tàblet, reconforta que es restauri la lluita sabuda, l'ordre antic, potser una mica benpensant.

Es veu que Gide va dir que amb bons sentiments es feien males novel·les, i Sales escrivia a Rodoreda que la culpa no és dels bons sentiments, sinó dels sentiments falsos: «amb bons sentiments autèntics es fan *Quixots*, *Germans Karamàzov* i *Places del Diamant*». Hipòcrita lector, pots estar tranquil, a *Fourmillante* no hi ha sentiments falsos.

Ni hi ha tampoc un protagonista passejant, de mirada hostil o, al revés, acollidora, sinó una transmigració —si se'm permet l'expressió— que dura un dia. Ara sí, Baudelaire: «*Le poète jouit de cet incomparable privilège, qu'il peut à sa guise être lui-même et autrui.*

*Comme ces âmes errantes qui cherchent un corps, il entre, quand il veut, dans le personnage de chacun.*¹ Cada poema presenta una persona diferent en un moment

diferent, l'una a l'altra li passa com un virus l'atenció del narrador. El lligam que ens hi porta sempre canvia, de vegades intriga més quina mena de salt hàbil veurem que no cap a qui anirà. La majoria d'actors es mou pels dos fils de sempre, libido i mort, i l'avantatge del model triat per a aquesta novella coral és que aquí, si algun personatge no ens agrada, no l'arrosseguem fins al final: només l'hem d'aguantar un poema. Entre els que agraden, que cadascú en destrüï els preferits. Un que he trobat graciós: el conflicte de mims, disfressat l'un d'arcàngel i l'altre de dimoni, «combat teològic». I un altre d'una tristesa estranya, bona: l'adolescent a classe de llatí que pensa en la padrina que s'està morint —el record en té prou, per entrelligar-se àvid amb el text, amb quatre paraules, «oli amb sucre» i «padrina» en lloc d'Àvia, i gràcies, llibre, perquè moltes coses es deixen entendre millor i fan menys mal després d'aquests reconeixements. A l'adolescent la segueix la padrina que, efectivament, mor, i d'una manera molt ferrateriana, sense voler més verb ni empelt de la memòria i triomfant en la carn més pura de la néta, que es passa uns caps de setmana animadíssims. Podríem pensar que ningú no mor així. La versemblança, en qüestió de morts, és un problema —potser per això impressionen tant aquelles ànimes del *Purgatori* que expliquen en primera persona com van morir. Carl Proffer, editor i professor de literatura russa als Estats Units, moria de càncer i seguia fent classes. Un dia tocava *La mort d'Ivan Ilitx* de Tolstoi, i en sortir: «Els he dit que Tolstoi s'equivoca, que jo mateix m'estic morint i que no noto res del que diu Tolstoi. Moro acompanyat, envoltat d'amics i gent que estimo, i noto el seu amor». La mort de donya Mercedes també és de les boniques.

Saltar d'un personatge a un altre, però, fa una novella? Ja serveix la ciutat sola per enquadrar aquesta escampadissa de gent, unida tan sols d'una en una, com en una cadeneta? La ciutat hi és, però pesa més, crec, un altre element, l'element que fa que aquestes històries dissoltes quallin, es prenguin: el decasílab. El decasílab és l'argamassa i l'argument de la novella. Un dels poemes ens porta a una classe de pàrvuls que sembla habitada per màquines deleuzianes, amb una criatura que es pixa, l'altra que li penja el moc i la mestra que plora d'esgotament. «No cessa, el flux» diu, i més endavant: «des de sempre i per sempre, tot flueix». El vers seria un altre fluid. El vers, àgil i ferm, al mateix temps ho relliga tot i ho fa avançar. Imaginem *Fourmillante* en prosa, o en pel·lícula o sèrie: malgrat tota una colla d'històries maques i personatges entranyables, es descús. El propi Miquel Àngel, més en la bona tradició d'intrusions de novella en vers que no seguint nous galimaties d'autoficció, treu el cap a mitja novella, espia furtivament la llàgrima d'una noia i, és clar, compon decasílabs. No tots els fluxos corren, n'hi ha que s'empantaneguen, i és aquí que la gràcia versificadora de Llauger, junt amb la decisió de no moure's de les deu síl·labes, crea amb *Fourmillante* una novella de feliç poesia llegidora. Podríeu tallar un exemple de tot arreu —m'ha quedat al cap, qui sap per què, «la ciutat dels semàfors i dels clàxons»— però, ja que hi som, no ens moguem d'aquest episodi, la noia que se li escapa el plor:

«I li cau una llàgrima, relíquia
profanada i oferta als vianants.»

Esbocinem de pressa, per no fer-ne una murga, la gràcia intuïda d'aquests dos versos. Les esdrúixoles a la segona meitat del vers: llàgrima / relíquia —esdrúixola a la sisena síl·laba: gustàs assegurat. L'eco fonètic, màgic, que la «llàgrima» separa —perquè li baixa per mitja galta: «i li cau» / «-elíquia». I les dues meitats, el món interior que ella no comparteix amb ningú, pintat de sons *k* i laterals («li cau una llàgrima, relíquia»), i allò que veu la gent de fora, nafra d'efes i tes («profanada i oferta»). I, al final, la gent ho veu i se'n va, repetició de la ena i acabament agut, «als vianants», un món de sonoritat ja del tot aliena, lluny. Ens deturaríem en més llocs, si un trossejament formal digués gran cosa més que el primer cop de lectura i plaer —potser en diu menys.

Lliscant amb el decasílab, la benignitat de la veu no ens vol convèncer de ser uns panxacontents. Tot al contrari. Al món s'hi pot viure, i precisament per millorar-lo. Llauger tria, en lloc de crisar-se com un extravagant o de prendre la distància foteta dels noucentistes, mirar-se la gent de la ciutat amb implicació, ironia i tendresa —reservant una punta de mala llet per a quatre desgraciats. S'hi pot viure, al món. Un reclús enyora terriblement les albergínies de la mare, un matrimoni s'és infidel, un home parla en somnis amb el pare mort, uns adolescents inventen un malnom, una bona noia s'enamora d'un ase. Així es viu i així es parla, amb la ràbia que explica una injustícia, amb la complicitat que explica una xafarderia sonada però tampoc gaire truculenta, amb la gravetat que explica

una història important, amb el patiment i l'alegria que demanen compartir-se. Ànsies de compartir que fan pensar, com va dir el malcarat, que *jouir de la foule est un art*.

1. «El poeta frueix del privilegi incomparable de ser, segons el seu gust, ell mateix i un altre. Com les ànimes errants que busquen un cos, el poeta entra, quan el veu, dins del personatge de cadascú.» [D](#)

ETIQUETES: [CHARLES BAUDELAIRE](#) [DECASIL-LAB](#) [EDICIONS 62](#) [FOURMILLANTE](#) [MIQUEL ÀNGEL LLAUGER](#)

[PREMI DE POESIA SANT CUGAT A LA MEMÒRIA DE GABRIEL FERRATER](#)

ARNAU BARIOS | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Térmens, 1989). És llicenciat en Filologia Eslava a la Universitat de Barcelona. És traductor del rus. Actualment ensenya català a Sant Petersburg.

Articles relacionats

«El somni és una segona vida»: *Les Quimeres* de Gérard de Nerval

Cap a *La netedat*

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018